

MAGYAR POSTA

SZER
MEGBÍZ

ZÉRIGAZGATÓSÁG
MÉRNÖKTISZTVISELŐI
TÖBIZOTTSÁGA

FŐSZERK

ZÉRIGAZGATÓ-HELYEITES

ZERKESZTŐ:

SI GYÖRGY

STAMÚSZAKI TANÁCSOS

A belföldi és külföldi levélpostadijszabás.

Írta: MÓDOS ELEMÉR postaigazgató.

Minden díjszabást kettős szempontból lehet vizsgálni: külső, azaz megjelenési alakjának, és belső, azaz tartalmi elemeinek szempontjából.

Külső alak tekintetében a belföldi és külföldi levéldíjszabás történeti fejlődésében már bizonyos párhuzamosságot látunk. Mindkét díjszabás eleinte jó ideig a súly- és a távolság, mint díjszabáshatározó tényezők alapján épült fel. Így pl. 1817-ben Magyarországon a belföldi levél díja fél latonként 3 mérföld távolságra, 6 krajcár, 6 mérföld távolságra 12 krajcár stb. volt. Angliában az ú. n. penny-portó bevezetése előtt a levelek díja szintén a távolság arányában emelkedett, súly helyett azonban a díjazás alapjául az szolgált, hogy hány lapból állt a közlemény. Két lapból álló levélért kétszeres díjat szedtek. (Egyes német államokban is volt ívdíjszabás.) 1850-ben az osztrák postaigazgatás területén a belföldi levéldíjat latonként 10 mérföldig 3 krajcárban, 20 mérföldig 6 krajcárban és 20 mérföldön túl 9 krajcárban szabták meg. A díjszabás megállapításánál kezdetben a valóságos távolságot, később a légvonal alapján számított távolságot (zónarendszer) vették alapul.

Az Egyetemes Postaegyesület megalakulása (1874) előtti időben egy egyszerű levél díja Magyarországból Svájcba 10 krajcár volt. Ugyanekkor a 15 grammos levél díja Németországból Belgiumba 20 pfennig, Angliába 25 pfennig, Oroszországba 30 pfennig volt. A külföldre szóló levelek díja ekkor ugyanis a levél szállításában résztvevő országok belföldi levéldíjainak összeadásával alakult.

Nem tudjuk, hogy régebben a belföldi levéldíjak megállapítása milyen számítások alapján történt. Ennek kikutatása a postatörténészek feladata. Mindenesetre a díjszabások gyakori változásából arra kell következtetni, hogy bizonyos jövedelmezőségi számításokat kellett végezni. A cél ugyanis az volt, hogy a postaszállítás minél jövedelmezőbb legyen.

Óriási lépést jelentett a modern postaszolgálat kifejlesztésében annak be-

látása, hogy a levelek által megtett utat nem szabad küldeményenként külön-külön figyelembe venni, mert így igen bonyolult díjzabás áll elő. Sokféle díjtétel pedig tömegforgalom kialakulása esetében igen nehézkessé tenné a díjzabás alkalmazását.

A díjzabásból a távolsági elem kiküszöbölését és ezzel egyidejűleg a levéldíjzabás merész egyszerűsítését Angliában 1840-ben Rowland Hill kezdeményezte. Elgondolása szerint a távolság a levelek szállításánál nem olyan fontos tényező, amely a díjat jelentékenyen befolyásolja. A küldeményeket szállító járatokat ugyanis mindenképpen fenn kell tartani, függetlenül attól, hogy egy járat nagymennyiségű levelet vagy csak keveset visz magával. Sőt mennél nagyobb mennyiségű levél kerül szállításra, az egy levélre eső továbbítási költség annál kisebb lesz. A szállítási költségek az egész postaszolgálat költségvetésében együttesen, azaz egy összegben jelentkeznek; azokra tehát egymástól elkülönítve nem szükséges tekintettel lenni. A levél díja e szerint a távolságra való tekintet nélkül egységes összegben megszabható. Ezt az egységes díjat Hill annakidején az egyszerű levélre 1 pennyben javasolta megszabni. Innen kapta ez a rendszer a „penny-portó” elnevezését.

Mint tudjuk, Angliában a penny-portó bevezetése a postakincstár bevételeinek hatalmas mérvű csökkenésével járt és ez által mintha igazat adott volna a pénzügyminisztériumnak, amely esztendőig ellenállt az új rendszernek. Az olcsó díjzabás azonban a forgalmat annyira emelte, hogy 1851-ben az angol posta veszteség helyett már bevételi felesleggel zárhatta mérlegét.

Az angol példát az európai posták csakhamar követték. A levelek távolság szerint megszabott díjzabását egymásután eltörölték és helyette súlyfokozatonként emelkedő egységes belföldi levéldíjzabást vezettek be, aminek a díjtételeit erősen mérsékeltek.

A belföldi forgalomban azonban teljesen egységes díjzabást nem sikerült bevezetni. Sok ország díjzabásában a távolsági elem maradványaként ma is külön helyi és távolsági levéldíjzabást találunk.

Jelenleg nincs külön helyi és távolsági díjzabás a levelekre többek között a következő országokban: Belgium, Brit-India, Franciaország, Horvátország, Japán, Nagybritannia, Portugália, Törökország. Azokban az országokban, ahol a kettős díjzabás fennmaradt, a helyi és távolsági levéldíjak egymáshoz való aránya érdekes képet mutat, amint ez az alábbi összeállításból kitűnik:

Ország	Helyi díjzabás	Távolsági díjzabás	Súlyfokozat
Bulgária	1 l	2 l	20 g-ként
Dánia	10 ö	15 ö	50 g-ként
Egyesült Államok	2 c	3 c	unciánként
Finnország	2 m	2,75 m	20 g-ként
Görögország	7 d	10 d	20 g-ként
Hollandia	5 c	7,5 c	20 g-ként
Magyarország	20 f	30 f	20 g-ként
Németország	8 Rpf	12 Rpf	20 g-ként
Norvégia	10 ö	20 ö	20 g-ként
Olaszország	25 c	50 c	15 g-ként
Románia	6 l	8 l	20 g-ként
Spanyolország	20 c	40 c	20 g-ként
Svájc	10 c	20 c	250 g-ig (!)
Svédország	10 ö	15 ö	20 g-ként
Szlovákország	80 h	1,50 k	20 g-ként
Szovjetunió	5 k	15 k	20 g-ként

A felsorolt országok közül Bulgária, az Egyesült Államok, Finnország, Románia, Spanyolország, Svédország, Svájc és Szlovákország a levelezőlapra egységes díjzabást alkalmaznak. A többi országban külön díjzabást találunk a helyi és távolsági levelezőlapokra is.

Az egyéb levélpóstaí küldeményekre az egyes póstaigazgatások általában egységes díjzabást vezettek be. Kivételek itt is vannak: Dániában és a Szovjetunióban a nyomtatványokra, árumintákra és üzleti papírokra, Norvégiában a nyomtatványokra és árumintákra, Romániában és Svédországban az üzleti papírokra, Spanyolországban a nyomtatványokra alkalmaznak külön helyi és távolsági díjzabást.

Már régóta erősen hódít az a felfogás, hogy külön helyi és távolsági díjzabás fenntartása nem indokolt. A helyi levelek önköltsége általában azonos a távolsági levelekével, legfeljebb a szállítási költségekben lehet némi eltérés, ami azonban nem teszi szükségessé azt, hogy a helyi és távolsági forgalom díjtételei között túlnagy aránytalanságok álljanak elő.

E felfogásnak mindenesetre helyet kell adnunk a nagyvárosokra vonatkozólag, ahol a levelezéseknek a gyűjtőhivataloktól a kézbesítőhivatalokig való továbbítására különleges szállítóberendezések szükségesek. Kisebb városokban, ahol csak egy postahivatal van, külön szállítási művelet nincs. Igaz viszont, hogy kisebb helységekből a helyi levélforgalom teljesen jelentéktelen.

A mai helyzetben azonban nehéz lenne a helyi díjzabást megszüntetni. A közönség ezt a helyi levéldíjak túlságos megdrágításának tekintené. Magyarországon és Németországban 1920-ban megszünt a helyi díjzabás, de csak átmeneti időre. Németországban már egy év múlva az érdekeltségek kívánságára újra vissza kellett állítani. Magyarországon 1922-től kezdve van ismét helyi díjzabás.

Mindenesetre azokban az országokban, ahol a távolsági forgalom díjzabása már eleve igen mérsékelt, mint pl. Angliában, helyi díjzabást nem igen találunk.

Végeredményben a helyi díjzabástól eltekintve a belföldi levélpóstaí díjzabás kialakításánál a távolsági tényező figyelembevétele megszüntnek tekinthető.

A penny-portó elvének a belföldi díjzabásba való bevezetése után a postaigazgatások a nemzetközi forgalom díjzabását is igyekeztek egységesíteni. Erre igen nagy szükség is mutatkozott, mert a világkereskedelem abban az időben kezdte hálózatát kiépíteni és ennek következtében a nemzetközi levélforgalom erősen megnövekedett. A külföldre szóló levelek bonyolult díjazása (az egyes országokban alkalmazott különféle súlyfokozatok és díjtételek miatt) igen nagyterhet rótt a postakezelésre, a nagyösszegű díjak pedig tetemesen megdrágították a forgalmat. (Németországból Rómába pl. három útirányban lehetett levelet küldeni; az egyszerű levél díja Svájcban át 68 pfennig, Ausztrián át 48 pfennig, Franciaországon át 85 pfennig volt.)

Az első lépés a díjak egységesítése felé a német-osztrák postaegyesület megalakulása után, azaz 1850-ben történt. Ennek hatásaképpen pl. Magyarországon (ahol a szabadságharc leverése után a posta is osztrák igazgatás alá került és így a német-osztrák postaegyesület szabályait nálunk is alkalmazni kellett), az Ausztriával, Bosznia-Hercegovinával és Németországgal való forgalomban 250 gramm súlyhatárig a belföldi távolsági díjat számították (20 grammig 5 krajcár, később 10 fillér, 20—250 grammig 10 krajcár, később 20 fillér).

Az általános nemzetközi forgalomban a távolsági fokozat mellőzésével egységes súlyfokozatonként képzett díjzabás megteremtését az Egyetemes Postaegyesület 1874-ben történt megteremtése tette lehetővé. Az első világposta szerződés azonban nemcsak a levelek díját szabályozta, hanem azoknak a küldeményeknek a díját is, amelyekkel a levélpóstaí forgalom addigra bővült. A porosz postánál ugyanis már 1821-ben a keresztközés alatt küldött hír-

lapokra, könyvekre, kottákra és nyomtatott füzetekre kedvezményes díj-szabást vezettek be. Ebből alakult később a nyomtatványdíjszabás. 1825-ben a porosz és a Thurn-Taxis posta, valamint több német állam postája megengedte, hogy a levelekben, vagy ahhoz kívül hozzákötve árumintákat is lehessen kedvezményesen továbbítani. Ugyanitt 1864-ben külön küldeményként megengedték az áruminták küldését. 1869-ben Ausztriában és Magyarországon forgalomba hozták a levelezőlapot, a berni szerződésben pedig megteremtették, mint kedvezményes díjú küldeményt, az üzletipapírt. Az első világpostakongresszusnak tehát e küldemények díját is szabályozni kellett.

A modern nemzetközi levélpóstaadíjszabás kialakulásánál egyik legfontosabb tényező volt a küldemények ú. n. végdíjáról, azaz a rendeltetési országnak járó szállítási és kézbesítési díjakról való leszámolás elejtése. Stephan Henrik, akinek a nevéhez fűződik a modern nemzetközi levélpóstafor-galom megalkotása, elgondolásában abból a körülményből indult ki, hogy az akkori időkben az átszállító országok különféle tranzitdíjai, továbbá a rendeltetési országnak járó díjak (végdíjak) — a díjazás, valamint a leszámolás nehézsége miatt — a nemzetközi postaforgalom kifejlődésének súlyos akadályát képezték. Véleménye szerint elsősorban az átszállítási díjakat kellene eltörölni olyképen, hogy a postaigazgatások kimondanák az átszállítás ingyenességét. Ha ez megtörténne, a nemzetközi levélforgalomban csak a felvevő és rendeltetési országok között lenne leszámolás. A felvevő és rendeltetési ország közötti leszámolást azonban egyszerűsíteni lehetne, sőt el is lehetne ejteni ama feltételezés alapján, hogy mindenegyes küldeményre, amelyet egyik országból a másikba küldenek, válasz érkezik. A helyett, hogy a felvevő ország a feladott levelek díjából a rendeltetési országnak átadná a neki járó részt, sokkal célszerűbb, ha az egész díjat megtartja magának, viszont a rendeltetési országból eredő levélpóstaí küldeményeket díjtalanul kézbesíti. Stephan Henrik 1868-ban készült nevezetes emlékiratában annak az elvnek kimondását javasolja, hogy a nemzetközi levélpóstafor-galomban egyrészt a küldeményeket díjtalanul szállítsák a közvetítő igazgatások, másrészt mindenegyes postaigazgatás tartsa meg teljes egészében az általa beszedett díjakat (díjfelezés elve). Az Egyetemes Postaegyesület keretében azonban — bár valamennyi kongresszuson erről folyik a legtöbb vita — mind a mai napig az átszállítási díjak eltörlését nem lehetett keresztülvinni, így Stephan Henri-nek csak a másik gondolatát sikerült megvalósítani.

A gyakorlatban Stephannak a levéldíjak megoszlásáról szóló elméletét ma már különösen néhány nagy postaigazgatásra nézve nem látjuk olyan igazolt-nak, mint az a múltban lehetett. Így a Nemzetközi Postairoda 1937. évi adat-gyűjtése szerint

	a külföldre feladott levelek darabszáma	a külföldről érkezett milliókban
Németországban	113.1	56.0
Franciaországban	134.0	97.5
Nagybritanniában	164.3	148.7
ezzel szemben:		
Dániában	13.0	13.4
Hollandiában	30.2	34.1
Lengyelországban	23.3	34.3
Magyarországban	9.2	10.7
Svájcban	32.9	32.4

Ez a kis összeállítás mutatja, hogy a nagy ipari államokban, mint Németországban, Franciaországban és Nagybritanniában, a külföldre indított levelek darabszáma jóval nagyobb (Németországban a kétszerese), mint a külföldről érkezett levelek darabszáma, ami annyit jelent, hogy ezek az országok több díjat tartanak meg maguknak, mint amennyit a díjfelezés elvének szigorú keresztülvitele esetében járna nekik. Ezzel szemben a kisebb országok postái több külföldi levelet kézbesítenek, mint amennyit területükön külföldre feladnak, anyagilag tehát hátrányosabb helyzetben vannak. Érdekes, hogy Dániában és Svájcban a külföldre feladott és onnan érkező küldemények darabszáma kiegyenlítődik, a magyar posta azonban 1937-ben kb. 1.5 millióval több külföldi levelet kézbesített, mint indított.

A külföldi nyomtatványforgalom terén kirívóbb a helyzet: Németországban pl. 1937-ben 86 millió külföldre feladott nyomtatvánnyal szemben 13 millió érkezett, Franciaországban pedig 154 millióval szemben 30 milliót kézbesítettek. Ennek a kirívó eltérésnek az a magyarázata, hogy egyrészt a nagy ipari államokban igen sok, az iparcikkkel kapcsolatos nyomtatványtermék (ismeretetés, árjegyzék), másrészt a világnyelveket beszélő államokban rengeteg szellemi termék (könyv, újság) kerül feladásra külföldi rendeltetéssel.

A válaszos levelezőlap bevezetése is (1891-ben a bécsi kongresszuson) a díjfelezés ellen szól, hiszen a válaszlap díját is a felvevő országban fizetik és ezt a felvevő postaigazgatás megtartja magának. Bár úgy is lehet okoskodni, hogy a válaszos levelezőlapok feladása minden országban történik, a postaigazgatásokat ennél fogva nem éri nagy veszteség, mert a saját területükön feladott válaszos levelezőlapok teljes díját megtartják maguknak.

Az alapelv felülvizsgálását ma követelni azonban annyit jelentene, mint az Egyetemes Postaegyesületet alapjaiban megátadni. Bár gyakorlatilag nem keresztülvihető — és ilyen gondolat már fel is merült —, hogy a hátrányos helyzetben lévő rendeltetési országokat bizonyos előre megállapított összeggel kárpótolnák.

A végdíjakról való leszámolás kikapcsolásán kívül az Egyetemes Postaegyesület másik hatalmas vívmánya a küldeményeket átszállító országoknak járó díjak egyszerűbb alapokra való fektetése. Az ú. n. átszállítási díjakat az egyes postakongresszusok a felmerült kívánságoknak megfelelően különféle képen szabályozták, a cél azonban mindenképen a leszámolás egyszerűsítése, valamint a díjak erős mérséklése volt. A legutóbbi szabályozás szerint (Buenosairesi Egyezmény 75. cikke) mind a szárazföldi, mind a tengeri átszállítási díjakat igen mérsékelt összegben állapították meg.

Az átszállítási díj az átszállított küldeményekért a felvevő és rendeltetési országok kivételével a továbbításban résztvevő minden egyes országnak külön-külön jár. Pl. Magyarországból Franciaországba továbbított levélpostáért átszállítási díj jár Németországnak, esetleg Németországnak és Svájcnak. Ezzel tehát a díjképzésnél a távolsági tényezőnek ismét számításba kellett volna jönnie. Minthogy azonban az Egyesület célja egységes nemzetközi díjak teremtése volt, olyan díjzabást hozott létre, amely az átszállítási díjakat egyáltalán nem veszi figyelembe. Ezt azért tehette, mert az átszállítási díjakat sikerült igen alacsony összegben megszabni és így ez nem befolyásolta túlságosan a küldemények szállítási költségeit. Tekintetbe vették még azt a körülményt is, hogy minden ország legnagyobb forgalmát csaknem szomszédjaival bonyolítja

le, ahol tranzitdíjfizetésnek helye nincs. Ennélfogva a szomszédos forgalomból eredő bevétel kiegyenlíti a távolabbi országokba szóló küldemények tranzitdíjköltségeit. Ily módon vált lehetővé az, hogy a nemzetközi szerződés az átszállítási díjaktól függetlenül állapítsa meg a levélpóstaí küldemények díjait.

(Folytatjuk.)

*

Der inländische und ausländische Brieffarif. ELEMÉR MÓDOS, Postdirektor.

Der Verfasser zieht einen Vergleich zwischen den inländischen und ausländischen Briefarifen unter dem Gesichtspunkt ihrer äusseren Erscheinungsform und ihres inneren Aufbaues. Nach einem kurzen geschichtlichen Überblick weist er darauf hin, dass die Entfernung bei der Tarifbildung als wichtiger Faktor im allgemeinen nicht mehr in Betracht gezogen wird. Sonderstelle der Ortsgebühren. Danach prüft er den Unterschied zwischen den zwei Tarifen auf Grund der Selbstkosten, wobei er feststellt, dass die Selbstkosten der Auslandbriefe durchschnittlich den Unkosten der Inlandsbriefe gleichgestellt werden können, die sich nur um die Durchgangsgebühren erhöhen. Daraus folgt, dass in jenen Fällen, die keine Aufrechnung von Durchgangsgebühren verlangen, die inländischen Gebühren auch für Auslandsbriefe anwendbar sind. Würdigung den Zielsetzungen und Ergebnisse des Europäischen Postvereins. Was die Festsetzung der Gebührensätze anbelangt, wirft der Verfasser unter anderem die Frage auf, ob die inneren Gebührensätze höher festgesetzt werden dürfen, als die im Weltpostvertrag vorgeschriebenen Auslandsgebührensätze, bzw. deren obere Grenze. Er befasst sich noch mit der Frage der Gewichtsstufen für Briefe und mit den Sondergebühren im Luftpostdienst.

*

Le tarif aux lettres interne et international. M. ELEMÉR MÓDOS, Directeur de poste.

L'auteur fait une comparaison entre les tarifs aux lettres interne et international au point de vue de leur forme extérieure et de leur construction intrinsèque. Après une brève rétrospection historique, il fait ressortir que, en général, la distance ne joue de rôle important à la constitution du tarif. Cas spécial du tarif pour le rayon local. Ensuite, il examine la distinction entre les deux tarifs sur la base des prix de revient en trouvant que les prix de revient des lettres pour l'étranger peuvent être, en moyenne, assimilés ceux des lettres internes, exception faite de frais de transit qui sont à ajouter aux premiers. Il s'en suit que dans le cas où il n'y a pas lieu de calculer des frais de transit, les taxes internes peuvent être également employées pour le service international. Intentions et résultats de l'Union européenne des postes. En ce qui concerne la fixation des taxes, l'auteur pose la question à savoir, si les taxes intérieures peuvent dépasser, en cas de besoin, les taxes internationales, à savoir les limites supérieures de celles-ci stipulées par la Convention internationale. Il s'occupe encore de la question des coupures de poids pour les lettres et les surtaxes spéciales appliquées dans le service postal aérien.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK

Technische Mitteilungen. — Articles techniques.

Beszámoló a gyengeáramú érintkezőanyagok gyakorlati vizsgálatáról.

Írta: ALBERT LÁSZLÓ m. kir. postamérnök.

A gyengeáramú áramkörök érintkezőanyagának problémája nem mai keletű. Kezdetől fogva nagy volt a fontossága az üzembiztonság szempontjából, később — az áramkörök rohamos elterjedésekor pedig — az érintkezők számával kapcsolatban támadtak egyre fokozódó igények és anyagkérdéssé is lett. Mindkét szempontból nagynak mondható irodalom foglalkozott vele. A művek egyrésze elméleti fejtegetés, az ismertetett kísérletek egyes elkülönített jelenségek kimutatására, mérésére szolgálnak. Az irodalom másik, kisebb része számol be azokról a tapasztalatokról, melyeket a gyakorlat számára közvetlenül eredményeket nyújtó kísérletek szolgáltatnak. Itt főleg nemesfém-ötvözetekkel (Ir-Pt, Ru-Pt, Ag-Au-Pt, Pd-Ag), nemesfémekkel való ötvözéssel (Pd-Cu, Pt-W, Au-Zr) és végül Ag-al folytak kísérletek. Ezek mellett nagyon kevés szó esett azokról az ötvözetekről, melyek nem tartalmaztak Pd-, Pt-, Au-t és legfeljebb Ag-al ötvözve (W-Ag, Cu-W, Ag-Ni) a keletkező kismértékű oxid-, szulfidbevonatok ellenére bizonyos üzemi körülmények között alkalmazhatók.

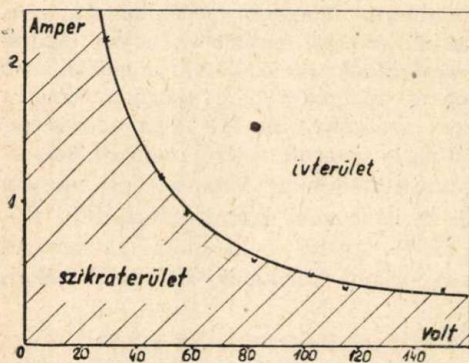
A Postakísérleti Állomáson folytatott vizsgálsorozat célja az volt, hogy érintkezőanyagot válasszon a be nem szerezhető nemesfém érintkezők pótlásaként a posta üzemében már működő, de főképp az újonnan épülő távbeszélőberendezések számára. A célkitűzéssel adottak voltak egyszersmind a kiválasztás irányelvei is: az új érintkezőanyagoknak beszerezhetőnek, olcsónak kell lennie, bírnia kell a nemesfém érintkező kedvező tulajdonságait előállítás, beépítés és üzem szempontjából. Először megállapítandó volt tehát, milyen anyagi sajátságok és üzemi viszonyok indokolják a Pt-nak, Pd-nak és a nemesfém-ötvözeteknek alkalmazását, a kísérletek másik részében pedig a rendelkezésre álló anyagok kerültek vizsgálat alá, a helyettesíthetőség megállapítása végett.

I.

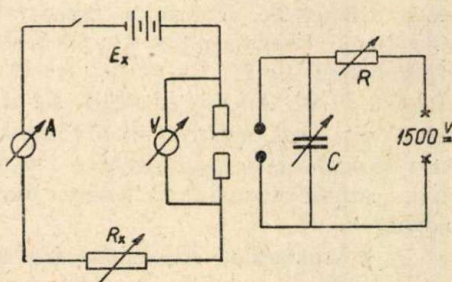
A gyengeáramú érintkező felületére legkárosabb jelenség az áramkör megszakításakor fellépő ív. Keletkezése azonban korlátozott. Különböző feszültségű, ohmos ellenállást tartalmazó áramkörökben mindig meghatározható egy áramerősséggérték, melynek megszakítása már ívhúzás nélkül sikerül. Az egyes feszültségekhez tartozó határ áramértékeket diagrammban tüntetve fel, a kapott jelleggörbe hiperbolaszzerű (1. ábra). A görbe feletti terület az ívterület, a görbe alatti mezőben vannak a gyengeáramú érintkezőanyagok által szakított áramok. A távbeszélő áramkörök megszakítása szintén szikrajelenséggel jár, azonban a megfigyelhető szikrák nagysága és színezete változó, aszerint, hogy az érintkező kisebb-nagyobb ohmos vagy induktív ellenállást tartalmazó — esetleg szikraoltóval is ellátott — kört szakít meg. A csak ohmos ellenállást tartalmazó körök megszakítási szikráit az ívhatásgörbe alatti

mezőben felvett, azonos szikranagysághoz tartozó áram- és feszültségértékekkel kijelölt Volt-Amper görbék jellemzik.

A görbék felvételére kísérleti berendezésül egy morse relé szolgált, kiegészítve különböző alakú érintkezőanyagok (lemez, huzal, szemcse stb.) felerősítésére alkalmas befogókkal. Az érintkezőanyagon egy egyenáramú áramforrásnak ohmos ellenállás által megszabott árama szakad meg. (2. ábra.) A szikranagyság beállítása az R ellenállás változtatásával történik, egy normálszikrával való összehasonlítás révén. A normálszikrát egy szapora átütésű szikraköz hozza létre. A felvett görbék általában a 3. ábrán feltüntetett W görbékhez hasonlatosan haladnak. Persze az egyes anyagoknál, az ívhatárgörbéhez hasonlóan, a terhelhetőségre jellemzően különböző magasan. A görbe mentén már szabadszemmel is megfigyelhetően módosul a szikraforma a görbe töréspontjainak mint határpontoknak megfelelően. Az áramkörök leg-

1. ábra. Az ívhatásáram görbéje.

2. ábra. A szikra mezőben szakító érintkezők és normál szikra áramköre.

nagyobb része azonban nem tiszta ohmos ellenállást, hanem önindukciót jelentő elemet tartalmaz és a kikapcsoláskor jelentkező túlfeszültség változtat a kisülési formán. A jelenség glimmszerű lesz. Az érintkezőkre kötött oszcillográffal történt megfigyelés szerint — az üzemi feszültség tíz-tizenkétszeresét kitevő feszültségcsúcs jelenlétében indul meg a kisülés. További változat az, mikor az áramkör szikraoltóval van kiegészítve (10. ábrán közölt áramkör). A feszültségek aránya itt kedvezőbb, a megszakítási feszültségcsúcs csak kb. négy-ötösöröse az üzemi feszültségnek, de így is 200—250 Volt. A megszakítási jelenség szikrajellegű.

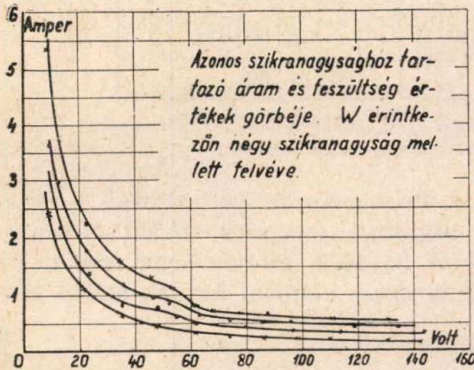
Az egyes szikraformákat megismerve, a kissé közelebről való megfigyelés és a szikraformákat kísérő felületelváltoztató folyamatok megállapítása mikroszkóppal történt. Az említett áramköröket hatvanszoros nagyítású mikroszkóp látómezejében bontották-zárták a Pt, Pd, Au, Ag, W, Ni, Fe, Cu, Al, Cd, Mg, Ca, Sn, Pb, Sb érintkezők. Tapasztalat szerint a szikrakép mindig igen jellemző a vizsgált anyagra. A rokonfémek szikraképei bizonyos hasonlóságot mutatnak. Sajátosan egyforma a szikraképe a Ni csoport fémeknek, úgyszintén a Pt csoportnak vagy a metalloidoznak. Nincs azonban feltűnő vonatkozás két más csoportba tartozó fém, pl. a Ni és Pt közt, mert a VA görbéjük egyes szakaszain eltérő szikraformát mutatnak és más az ívben való átmenetel alakja is. Az egyes szikraformákat jellemző felületelváltozások is kísérik. Szemlél-

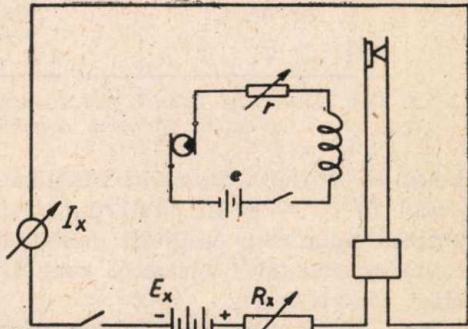
tetően mutatta be az egyik idevágó kísérlet: 2 V-os, 48 V-os, 400 V-os tiszta ohmos körökben (4. ábra) 8 W teljesítményt szakítottak meg Pt kontaktusok, másodpercenként ötször.

5.10⁶ kapcsolás alatt az érintkező felületeken létrejött elváltozások 1, 2, 3/a és 3/b képeken láthatók.* Az 1. kép a 2 V-os körben megömléssel kapcsolatban létrejött anyagvándorlást, a 2. kép a 48 V-os körben csöppes formában végbement megömlést, 3/a—b. képek pedig a 400 V-os körben dolgozó érintkezők porlódással egybekötött anyagvándorlását szemléltetik. A szikraformákat kísérő felületelváltoztató folyamatok: oxidáció, megömlés, csöppesedés, gőzölgés, porlódás, anyagszóródás, anyagvándorlás huzamosabb megfigyelés esetén szépen megállapíthatók, szétválaszthatók és jelentőségükben felbecsülhetők. Az egyes anyagoknak ezen igénybevételekkel szemben tanúsított ellenállóképességét vizsgálva, egymással összevethetők, tehát bizonyos jóságssorrend megállapítható.

A folyamatok kialakításában az érintkezőket körülvevő gáz is részt vesz

3. ábra. W szikra görbéi.

4. ábra. Egyenlő teljesítményeket különböző feszültségek mellett szakító érintkezők áramköre.

nyomásállapota és anyagi tulajdonságai révén. Az e révén ható tényezőknek, pl. a hűtésnek megállapítására, vagy az egyes ötvözetknél két folyamatnak (pl. Ag-Ni ötvözet a 3/a—b. képen láthatóhoz hasonlatos lerakódánya esetében: porlódás-oxidáció) kiértékelésére H₂, N₂, O₂, CO₂, gázokban, csökkentett nyomású térben, hossz- és keresztirányú gázáramban dolgozó érintkezők megfigyelése szolgál. A hűtés kérdésével kapcsolatban vizsgálva lett az is, hogy vezetési útján történő hőelvonás mennyiben csökkenti a felületváltozásokat. Van-e értelme a gyakorlatban esetleg alkalmazandó rosszabb hővezető érintkező anyagot jó hővezető alátétellel ellátni. Tapasztalat szerint a befogó részeknek még szárazjéggel történt erélyes hűtése sem jelent sokat.

Az eddigi vizsgálatok folyamán különböző feszültségű óhmos, induktív és szikraoltóval is ellátott körökben mindenféle nagyságú szikrával lefolytatott megfigyelések rámutattak a vizsgált anyagok kedvező és hátrányos tulajdonságaira. A tényleges igénybevétel megállapításához üzemi adatokra és vizsgálatokra volt szükség. Ezért a központok elpusztult érintkezőinek cserélésével

* A fényképeket következő számunkban közöljük.

foglalkozó Távb. ig. 5/I. fenntartási csoportja összeállított egy érintkező felújítási statisztikát. Ebből megállapította, melyek a leginkább pusztuló érint-

A jelfogók														
Jelfogók	Drb	A rugó száma előlnézetben és a kicserélt érintkezők darabszáma												
		alsó rugók						felső rugók						
		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
Ö. v. j.	100													
K. f. j.								30		30				
Ö. f. j.														
O. s. j.														
O. j.		4	2					4	3	74				
E. f. j.		84		1				1			1	1		
Sz. V. j.				77	10	1		1	2	86	91			
Ö. V. j.			1					91	34	30				

5. ábra. Érintkezők felújításának statisztikája 1942 április hónapban megplatírozott 100 darab összekötő áramkörből vett adatok alapján.

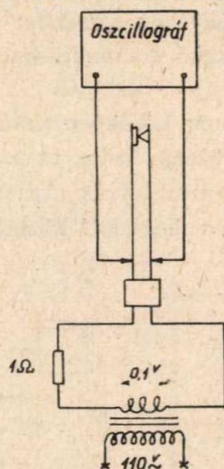
kezők és megadta áramköri adataikat. A Pt érintkezők élettartamát — átlagosan 10 év — és az élettartam alatt végzett kapcsolások számát a József-központ adta meg felújítási adatai, illetve az 1943. februárjában megtartott egyhetes számlálás adataiból vont következtetés alapján. Ezt az alábbi táblázat tünteti fel:

Kifogásolt kontaktus	Élettartam alatti kapcsolási szám
E. f. j.	2,105.000
Ö. j.	2.427
Ö. v. j.	4,652.000
Sz. V. j. II. KK.	6,351.000
Sz. V. j. Sm.	* 420.000

Az üzemi működés körülményeinek vizsgálata szintén a József-központban történt meg. A vizsgálat kiterjedt az érintkezők állapotára, átmeneti ellenállására, az áramkörök feszültség-, és áramviszonyaira, végül az érintkezőt hordozó rúgólapok rezgéseire. A megfigyelések rövid összefoglalása: A központi érintkezőkre jellemző, hogy általában az érintkező hegyeknél kisebb-nagyobb anyagihiány mutatkozik és az érintkező felület szabadszemmel nézve síknak látszik. A lapérintkezőknél megömlési nyomok, néha kráterek és koromszerű lerakódások láthatók. Az átmeneti ellenállás megállapítása azon feszültség-esésnek mérésével történt, ami a kontaktusellenállásnál fellép egy meghatározott áram áthaladásakor. (6. ábra.) A molekuláris vastagságú felületi hártvány át-

ütési viszonyaira való tekintettel megválasztott 0.1 volt feszültség a körben állandó áramot létre hoz, amit az érintkező ellenállás várhatóan kicsiny volta miatt csak a beiktatott ellenállás szab meg. A fellépő feszültségesés a hitelesített oszcillográf ernyőjén jelentkezik. Az ellenőrzési mód hátránya, hogy áramtól átjárt vezetőről veszi le a mért feszültséget és így annak ellenállását is hozzáveszi az érintkező átmeneti ellenállásához. A központ érintkezőin az átmeneti ellenállás minden vizsgált esetben megfelelő volt. Az időnként talált „kontaktus”-hiba elhárítása a felületek megcsiszolásával történt. Erre a célra érdesített fémlemez szolgál.

A telepfeszültség ingadozása a névleges érték körül egész jelentéktelen. Az áramviszonyokat illetően pedig a névlegestől a teremhőmérsékletű teker-

6. abra. Átmeneti ellenállás mérése.

cseken átfolyó áram 5—10%-kal, ötperces üzemszerű működés után 10—14%-kal tér el (kisebb). A kontaktusnyomás a központ csavar- és laprúgós erőmérőivel ellenőrizve ± 50 —100% eltérést mutatott ki (pl. Öj. jelfogóknál).

Az érintkezőt hordozó rúgólapok mechanikai rezgése az áramkör zárását zavarja meg. A rezgő rúgó egy bekapcsolási folyamat alatt rezgése periódusában bontja-zárja az áramkört. A rezgések kimutatása az áramkör áramki alakulási viszonyainak oszcillogrammja segítségével történt. A vizsgált rúgóhoz tartozó érintkező áramkörébe valahol néhány ohmos ellenállást iktatva be, az áramváltozás következtében a kapcsain fellépő feszültség-ingadozás jut az oszcillográfra. A rezgésvizsgálat az öt kifogásolt áramkörben mintegy 50—50 jelfogóra terjedt ki. A rezgésvizsgálat eredménye az, hogy az Öj. jelfogók 95%-ánál a kifogásolt érintkezőt hordozó rúgó rezeg. Egy zárási folyamat alatt többször, néha négyszer is bontja-zárja az áramkört. A vizsgált másik négy áramkör jelfogóin ez csak kis százalékban (4—6%) tapasztalható. Ezekhez a megállapításokhoz csatlakoztatható azon feltételezés, hogy az érintkezőkre jutott pornak is szerepe lehet a kontaktusanyag tönkremenetelében.

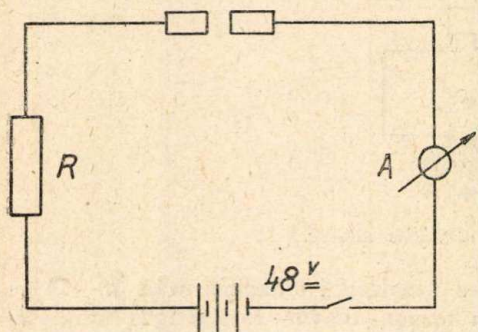
II.

A vizsgálatok e részében következik az eddigiekben szerzett tapasztalatok, valamint a megkapott üzemi adatok alapján a rendelkezésre álló Ag-nek és

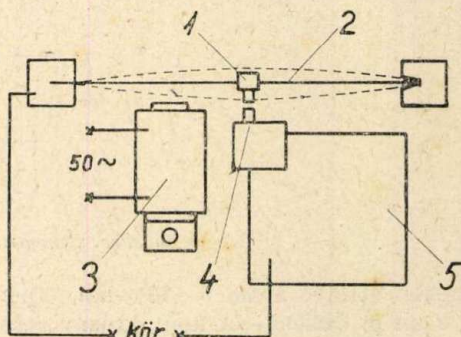
0.1% Ni-t tartalmazó Fk jelű és 30% Ni-t tartalmazó Ag-Ni 70/30 jelű ezüst-ötvözeteknek Pt-vel Ag-Au Pt (összetétele 25%—69%—6%), és Ag-Au (90%—10%) ötvözetekkel való összemérése, alkalmazhatóságuk eldöntése és jóság-sorrend megállapítása. Meghatározott áramkörben nagyobb számú igénybevételnek alávetve az egyes anyagokat, a megítélés részben az érintkező felületek elváltozásaiban mutatkozó különbségek, részben az alkalmazhatóságot eldöntő másik tényezőnek, az átmeneti ellenállásnak mérése alapján történt.

Az első vizsgálat az előzőekben fontosnak talált anyagsajátságokról tájékoztatást nyújtó áramterhelési próba. A javaslatba tett anyagokat azonos megszakítási alakig (szikranagyság, megömlés, ívhúzási határ stb.) terhelve, a terhelő áramerősségek függvényében sorrendet lehet megállapítani. Az egyes anyagok a terhelhetőség csökkenő sorrendjében Pt, Ag-Au-Pt, Ag-Ni 70/30, Ag-Au, Fk.

Az érintkező anyagok ohmos körökben való vizsgálata elkülöníti azokat az elváltozásokat, melyek az üzemi áram szakítása folytán lépnek fel. Az érintkező 48 voltos egyenáramú áramforrás ohmos ellenállást tartalmazó áramkörében (7. ábra) szakítja meg a megadott központi áramkörök üzemi áramát.

7. ábra. Központi áramkörök üzemi áramát szakító érintkezők tiszta ohmos köre.

8. ábra. 100|mp szakítási számmal dolgozó érintkező vizsgáló berendezés.

A kontaktus 0.6 mm átmérőjű, kb. 3 mm hosszú huzaldarab, az érintkező felületeken síkra csiszolva. A mozgó érintkező befogó darabja (1) egy lemezzugóra (2) van felcsíptetve. A 100 frekvenciára lehangolt rúgó egyik végén a befogás határozott, a másik vége a keletkező állóhullám csomópontjában van, itt laza a befogás. A rúgó a hálózati periódus kétszeresével rezeg, tehát a kapcsolások száma másodpercenként 100. Gerjesztésére egy vasmagos cséve szolgál (3). A helyben maradó érintkező (4) egy asztalkára van erősítve. Ez minden irányban elmozgatható az érintkező felületek pontos szembeállítására végett. A kísérleteket lefolytatva a tapasztalat az, hogy a majdnem legnagyobb igénybevételt jelentő $5 \cdot 10^6$ kapcsolás után egyik anyagnál sem változott meg az érintkező felület lényegesen.

(Folytatjuk.)

Rechenschaftsbericht über die praktische Prüfung der Kontaktstoffe für Schwachstrom. LÁSZLÓ ALBERT, Postingenieur.

Die Grundlage der betriebs sicheren Tätigkeit der Fernsprecheinrichtungen ist ein tadelloser Zustand der Kontaktstift der Relais. Die Frage der Ersetzung der in Friedenszeit ausschliesslich aus Edelmetall gefertigten Kontaktstifte mit anderen Metallen wurde im Zuge von Unternehmungen klargestellt. Es wurde festgestellt, dass in unseren entsprechend ausgebauten und funktionierenden Einrichtungen, die Edelmetall-Kontaktstifte durch Silber oder Silbernickel-Legierungen auf befriedigende Weise ersetzt werden können, selbst noch unter den heutigen Verhältnissen, wo die immer zunehmende Belastung unserer Zentralen ausserordentliche Inanspruchnahmen mit sich gebracht hat.

* Compte-rendu sur l'examen pratique des matières de contact pour faible courant. M. LÁSZLÓ ALBERT, Ingénieur de poste.

Le fonctionnement sûr des installation téléphoniques dépend de l'état irréprochable des contacts des relais. La question du remplacement des contacts confectionnés au temps de paix en métal précieux avec d'autres métaux a été éclaircie au cours de longues expériences. Il fut établi que, dans nos installations conformément construites et fonctionnant bien que les contacts au métal précieux peuvent être remplacés par argent ou alliage de nickel d'argent, même dans les circonstances d'aujourd'hui lorsque la charge toujours croissante de nos centrales demande des efforts extraordinaires.

Pályázat.

Dr. Kuzmich Gábor m. kir. postavezérigazgató lapunk 6. és 10. számában írt cikkeinek tiszteletdíját egy olyan cikk jutalmazására ajánlotta fel, amely a posta szociális gondozói szolgálatával foglalkozik.

Ennek alapján erre pályázatot hirdetünk. A cikk címe:

A posta szociális gondozása keretében még megoldásra váró feladatok.

A pályázaton a m. kir. posta személyzetének minden tagja részt vehet. A pályamunka terjedelme nincs korlátozva. Pályázati határidő 1944. december hó 31.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, hanem azt külön borítékban, zárt jellegű levélben a pályamunkával együtt kell a Magyar Posta szerkesztőségéhez eljuttatni.

A jutalomdíj: a felajánlott 183.60 P tiszteletdíj. Ezenkívül a pályanyertes munka szerzője — a cikk megjelenése esetében — a szabályszerű írói tiszteletdíjban részesül.

* Pályázati eredmények.

Az 1944. évi 6. számban közölt 6. pályatétel a következő volt:

Milyen módszerekkel és intézkedésekkel lehetne a postahivatalok ügyiratkezelését gyorsítani és a postahivatalok ebbeli mu'asztásait csökkenteni?

A beérkezett pályamunkák közül a „Harmatesöpp” jellegű pályamunka volt a legjobb. Ennek szerzőjét, ifj. Csikós Ferenc postamestert (Kajántó) a szerkesztő-bizottság 60 pengő jutalomban részesítette. A „Gyors ügyintézés” jellegű pályamunka szerzője, Dóczy István postafelügyelő (Budapest), valamint a „Leikiismeret és szorgalom” jellegű pályamunka szerzője, Pápay Jenő postakiadó (Sellye) díjeseteket kaptak.

(A jutalomban részesített pályamunkát — lapunk szűk terjedelme miatt — valamelyik későbbi számunkban közöljük.)

A magyar posta multjából.

Az első központi biztosok.

A Magyar Posta 1943. évi 10. számában megjelent dolgozat részletesen foglalkozik a postabiztososi intézmény történetével. E cikkkel kapcsolatosan meg kell említeni azt is, hogy 1892. évben rendszeresítették a központi biztosai állásokat. A Ker. Min. 40.524/V. 1892. évi rendeletében tudatta az összes postaigazgatóságokkal, hogy Dürr (később Demény) Károly postatitkárt és dr. Hager (később Hennyey) Vilmos felügyelőt megbízta az ország területén működő postahivataloknak időnként való megvizsgálásával.

E két főtisztviselő közül Demény Károly a huszas években államtitkári címmel mint postavezérigazgató, rendkívül nehéz körülmények között, romjaiból támasztotta fel a nagymultú postaintézményt; dr. Hennyey Vilmos h

államtitkár pedig mint a postatörténet írója, a tudományos világ által elismerten, tette nevét maradandóvá.

Az ajánlási díj lerolása.

A postabélyeg rendszeresítésével (1850 június 1.) a Rendelvényi Lapok 1850. évi 25—28. számában megjelent 1132/968. sz. rendelet az összes magyarországi postahivatalokkal közölte, hogy a postára adott leveleket postai levéljegyekkel kell bérmentesíteni, az ajánlva feladott levelekre a rendelet 15. §-a szeriint a bérmentesítési díj (6 kr.) a levél hátoldalára ragasztandó fel.

Ez a rendelkezés annyira átment a köztudatba, hogy az 1880-as években még nem egy levélre hátul ragasztották fel az ajánlás díját.

Dr. Mónus Ferenc.

H I R E K.

Nachrichten. — Nouvelles.

Az országos postás gondozó szolgálat alig egy esztendő alatt végzett eredményes munkájáról számol be a posta személyzetének jóléti alapítványának legújabb jelentése.

A jóléti alapítvány a gondozó szolgálatot a központi és kincstári hivatalok mellett megszervezett 81 hivatali gondozó kirendeltség és a 9 igazgatóság mellett megszervezett 9 kerületi gondozó kirendeltség útján látja el, amelynek keretében a központi, illetőleg kirendeltségi vezetőszemélyzetén kívül 60 szakképzett szociális gondozónő és 120 főnyi kisegítő gondozónő működik.

A gondozó szolgálat céljaihoz szükséges anyagi alap biztosítására igen nagy jelentőségű a személyzet által felajánlott havi hozzájárulási összeg. Ilyen címen a hivatali gondozó kirendeltségekhez havonta összesen mintegy 12.000 pengő folyik be, amelyet minden hivatali gondozó kirendeltség a területén lakó, illetőleg ott szolgálatot teljesítő postaalkalmazottak támogatására használ fel. Minthogy ez az összeg 81 hivatali gondozó kirendeltség között oszlik meg, távolról sem fedezi a szükségletet, úgy hogy az alapítvány a kirendeltségeknek ezenfelül rendszeres havi ellátmányt is juttat. Ilyen címen ez év első felében a kerületi gondozó kirendeltségek részére pedig 41.000 P ellátmány került folyósításra.

Az alapítvány gondozó kirendeltségei a folyó év első felében 1400 esetben adtak pénzsegélyt 97.857 P 43 fillér összegben és 1722 esetben 135.833 P 50 fillér összegben családvédelmi

kölcsönöket 55.910 P összegben. 125 esetben gondozó osztálya 89 esetben adott különböző kölcsönöket 55.910 P összegben. 125 esetben pedig pénzegélyt folyósított 15.457 P összegben. A kiadott természetbeni segélyek értéke 51 esetben 5854 P 79 fillér volt. A gondozó szolgálat jövedelme a hozzájárulási összegekből tehát félév alatt kb. 75.000 P volt, viszont a szolgálat ugyanezen idő alatt 3387 esetben 308.892.72 P összegű támogatást nyújtott az arra szorultaknak, vagyis félév alatt a postás társadalomnak több mint 5%-a részesült támogatásban.

Újabbban a gondozó osztály vándor-babakelengye akciót is létesített. Ennek keretében több mint 50 babakelengyét sikerült a személyzet rendelkezésére bocsátani.

A most felsorolt anyagi támogatásokon kívül a gondozónők mintegy 2500 esetben végeztek környezettanulmányt, illetőleg családlátogatást és több ezer esetben jártak el a személyzet ügyeiben különböző hatóságoknál, adtak tanácsot, nyújtottak segítséget bevásárlásnál, stb. stb. Egyes gondozó kirendeltségek szabó és varrótanfolyamokat rendeztek, baromfi- és kecskebeszerzési akciót bonyolítottak le, házépítésben nyújtottak segítséget, betegeket kórházban helyeztek el stb. stb.

A gondozó szolgálat további és még eredményesebb működése elé gátat emel a rendelkezésre álló anyagi eszközök elégtelensége. A posta személyzetének jóléti alapítványa ezért azzal a kéréssel fordult a posta személyzetének minden egyes tagjához, siessen a bajbajutott

kartársak megsegítésére oly módon, hogy az eddig fizetett igen csekély havi hozzájárulási összeg helyett folyó évi október hó 1-től kezdődően magasabb összeg fizetését vállalja.

A m. kir. posta betegségi biztosító intézete a biztosítottak idegen orvosnak igénybevételeivel kapcsolatban felmerült költségeit (vizsgálat, kezelés, röntgen, laboratóriumi, rő-

vidhullámú kezelés stb. díj) 1944. évi október hó 1-től kezdődően az Országos Orvosi Kamarának a magánorvosi díjazás legkisebb mértékére vonatkozó szabályzata mindenkori joghatályos rendelkezései szerint felszámítható orvosi díjak 75%-ának erejéig téríti meg. Ugyanilyen mértékben díjazza az intézeti kezelő és szakorvosok különténykedését is.

Külföldi szemle.

Forgalmi korlátozások a német posta- és távközlési szolgálatban.

Németország teljes mozgósításának jegyében a német birodalmi posta 1944 augusztus 14-től kezdve a posta- és távközlési szolgálatban az alábbi korlátozásokat léptette életbe:

Kiscsomagok, kedvezményes díjú csomagok és sürgős csomagok nem küldhetők. A csomagok és értékcsomagok felvételét, amennyiben nem hadifontosságú csomagokról van szó, a mindenkori munka- és személyzeti viszonyoktól teszik függővé. A csomagdíjszabás egyszerűsítése érdekében a jövőben csak két díjövvel kell számolni: egy úgynevezett közelforgalmi díjövvel (75 km távolságig) és egy távolsági díjövvel (75 km távolságon felül). A közelforgalmi díjöv díjtételei az eddigi 1. díjöv díjainak, a távolsági díjöv díjtételei pedig az eddigi 3. díjöv díjainak felelnek meg. A csomagok házhozközbesítési díját megszüntették.

Utazási csekkfüzeteket a jövőben nem állítanak ki.

Nyomatványok, üzleti papírok, áruminták és egybecsomagolt küldemények nem adhatók fel. Az expresszközbesítés szünetel. A levelek kézbesítését vasárnapokon, illetőleg hetenként egy napon felfüggesztették. Leveleket hétköznaponként is csak egyszer kézbesítenek. A levélszekrények ürtésénél is messzemenő korlátozásokat léptettek életbe. A postaépületeken felszerelt, illetőleg postaszolgálati helyiségekben lévő levélszekrényeket természetesen továbbra is korlátozás nélkül ürtik ki.

A tábori postaforgalmat és a szolgálati postaforgalmat ezek a korlátozó rendelkezések nem érintik.

Azokat a távbeszélőállomásokat, amelyek a hadviselés vagy a véderő szempontjából nem nélkülözhetetlenek, vagy egyéb életfontosságú célokat nem szolgálnak, le lehet szerelni. Erről az érdekelt előfizetőket esetenként értesítik. Az előfizetői kötelezettség ilyen esetben természetesen szünetel. Ezeknek az állomásoknak esetleges későbbi visszaszerelésénél berendezési (belépési) díjat újból nem számítanak fel. A belföldi távolsági távbeszélőforgalmat a hadvi-

selés érdekében és egyéb fontos érdekből váltott beszélgetések gyors lebonyolításának biztosítása céljából oly helyekkel való viszonylatban, ahol a központok műszaki berendezései túl vannak terhelve, általában be lehet szüntetni. Ezen túlmenően a magánbeszélgetéseket bizonyos közelekvő területekkel való forgalomban be lehet szüntetni akkor, ha a beszélgetések lebonyolítására szolgáló távolsági áramkörökre fontosabb összeköttetések létesítése céljából van szükség. Az esti és az éjszakai órákra megállapított kedvezményes díjszabás 1944. évi szeptember hó 1-től kezdve megszűnt. A távbeszélő üzenetközvetítőszolgálatot, valamint a meghívásos és küllönmeghívásos beszélgetések szolgálatát felfüggesztették. A távbeszélőszámákat ezentúl csak háromhavonként állítják ki, abban az esetben, ha az előfizető tartozása a múltban a havi 50 birodalmi márkát nem érte el. A hivatalos távbeszélőnévsorok új kiadásait, valamint a változásokat tartalmazó pótlékok kiadását megszüntették.

A feladási helytől 150 km-nél nem nagyobb távolságra fekvő helységbe magántávíratok, utalványtávíratok és pénzáttaló távíratok — a haláletről, betegségről szóló távíratoktól, valamint a tábori postai forgalomban váltott távíratoktól és a hadifontosságú távíratoktól eltekintve —, nem küldhetők. Ezen túlmenően az előre fizetett, válasszal feladott, valamint a sürgős távíratok szolgálata, — a sürgős hadifontosságú távíratok, sürgős hírlaptávíratok és a nemzetiszocialista párt érdekében váltott sürgős távíratok kivételével —, szünetel. A disztávíratok, üdvözlőtávíratok és igensürgős távíratok szolgálata továbbra is fel van függesztve. Az állami és magán képtávíróállomások üzeme a belföldi forgalomban szünetel.

A fenti korlátozások életbeléptetése az alábbiakkal magyarázható:

Annak a célnak az elérésére, hogy a teljes mozgósítás birodalmi minisztere által előírt munkaerő- és anyagmegtakarítást a német birodalmi postánál is meg lehessen valósítani, a postaminiszternek két lehetőség állt rendelkezé-

sére. Az egyik út az általános postai reformja, a másik a postai távközlési dezesek által nyújtott szolgáltatásokban elkorlátozás.

Az első úton a német postai reformokkal együtt megindult. Különböző lehetőségekkel lehettek volna a postai szolgáltatásokból minden fölösleges munkát kiküszöböljének. Ezeknek az intézkedéseknek során az összes munkafolyamatokat felülvizsgálták és egyszerűsítették, a feleslegeseknek bizonyult előírásokat megszüntették vagy megváltoztatták. Ugyanígy felülvizsgálták a központi igazgatás alárendelt szerveit is. Egyes kerületi igazgatóságokat és fölösleges postai szerveket megszüntették, az igazgatási szolgálatban foglalkoztatott személyek számát pedig fokozatosan csökkentették. Az így felszabadult férfiakat a véderő vagy a hadiüzemek rendelkezésére bocsátották, a nőket pedig más munkakörökbe helyezték át. A postaminisztérium ezen a téren még további lépéseket tervez; ebből a célból minden kerületi igazgatóságnál oly előadói munkaköröket rendszeresített, amelyek kizárólag egyszerűsítési javaslatokkal foglalkoznak.

A postaminisztériumnak a fenti intézkedéseken kívül azonban még egyéb lépéseket is kellett tennie, hogy a birodalmi posta szolgáltatásait a teljes mozgósítással összhangba hozza.

Ezzel kapcsolatban nem szabad szem elől tévesztetni, hogy a különböző üzletágak forgalma az elmúlt évek óta állandó emelkedést tüntet fel. Az elmúlt évek folyamán a német posta szolgáltatásainak igénybevevő felek a birodalmi postával szemben a békebeli méreteket messze meghaladó követelményekkel léptek fel, amit az alábbi számszerű adatok is igazolnak. A kézbesített levelek száma például 7.9 milliárdról 18.5 milliárdra emelkedett, a csomagforgalom az 1958. évi forgalmat erősen felülmúlta, a táviróforgalom pedig az 1958. évi forgalom háromszorosára nőtt.

Az összes lehetőségek gondos mérlegelése után léptették életbe a fent ismertetett korlátozásokat. Természetesen mindent elkövettek, hogy a korlátozások életbeléptetése sűrűdésmentesen történjék. A postaminisztérium viszont elvárja a közönségtől, hogy a birodalmi posta berendezéseit a jövőben csak a legszükségesebb esetekben veszi igénybe. Ez természetesen nemcsak a postaszolgálatra, hanem a táviró- és távbeszélőszolgálatra is vonatkozik. Ha a közönség ezt a kívánást megismeri, a postaminisztérium reméli, hogy legalább a levélpostai szolgálatot a jövőben különösebb fennakadás nélkül tudja biztosítani. (Die Deutsche Post 1944 : 17.)

Balázs Barna.

EGYESÜLETI ÉLET.

Dr. Görgényi Rezső

1944. október 3-án

hosszú szenvedés után meghalt egyik szegedi kártársunk, dr. Görgényi Rezső postasegéd-titkár.

Dr. Görgényi (Gottwald) Rezső 1911. február 14-én született Budapesten. Középiskolai tanulmányai után Budapesten egyéves kereskedelmi tanfolyamot végzett, majd a szegedi Ferenc József tudományegyetem jogi karán folytatta tanulmányait s 1935-ben az államtudományok doktorává avatták.

A posta szolgálatába 1935. december 4-én lé-

pett órabéres minőségben. 1936. szeptember 4-től postaforgalmi díjnok; 1939. júliusában II. o. postaszegéd, 1941. júliusában postafogalmazóvá, végül 1943. január havában postasegéd-titkárrá nevezték ki.

Postai szolgálatát a Szeged 1. sz. postahivatalnál kezdte, majd mint közigazgatási tisztviselő a szegedi postai igazgatóság járáti csoportjában teljesített szolgálatot.

Igen képzett, mindig vidámkedélyű, szellemes kártársunkat vesztettük el benne.

Temetése október hó 5-én volt Budapesten a Farkasréti temetőben.

Lapunk a 12.000/1944. M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében cenzúrára csak 16 oldal terjedelemmel jelenhet meg. Ezért a rendelkezésre álló hely jobb kihasználása céljából a borítékklapot elhagytuk.

SZERKESZTŐSÉG:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. II. 220. TÁVBESZÉLŐ: 150—597.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK: (Társzerkesztő)

XI., VÁSÁRHELYI PÁL-U. 4/6. TÁVBESZÉLŐ: 258—280.

KIADÓHIVATAL:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. IV. 432. TÁVBESZÉLŐ: 156—841.

Előfizetési ár évi 16 P. Postai alkalmazottaknak évi 6 P.

Egyes szám ára 1.40 P.

Felélős kiadó: DR. LUKÁSZ ALFONZ m. kir. postatarácsos.